

Қазақстан Республикасының
Экология және табиғи ресурстар
министрлігі
«Қазгидромет» Республикалық
Мемлекеттік кәсіпорны

АЙЛЫҚ БЮЛЛЕТЕНЬ:
ҚАЗАҚСТАН ТЕРРИТОРИЯСЫНДАҒЫ ОРТАША АЙЛЫҚ АУА
ТЕМПЕРАТУРАСЫ ЖӘНЕ АЙЛЫҚ ЖАУЫН-ШАШЫН
МӨЛШЕРІНІҢ АНОМАЛИЯСЫ
2024 АҚПАН АЙЫНА

Астана 2024

КІРІСПЕ

Өңірлік климатты зерттеу және оның өзгеруінің тұрақты мониторингі. «Қазгидромет» РМҚҚ Қазақстанның ұлттық гидрометеорологиялық қызметінің басым міндеттерінің бірі болып табылады. «Қазгидромет» РМҚҚ Қазақстан аумағы бойынша ауаның орташа айлық температурасының және атмосфералық жауын-шашынның айлық мөлшерінің ауытқуларын бағалау келтірілген ай сайынғы бюллетеньдерді шығаруды жүзеге асырады.

Бюллетеньді дайындау үшін «Қазгидромет» РМҚҚ метеорологиялық мониторинг желісіндегі бақылау деректері: 1941 жылдан бергі кезеңде ауаның орташа айлық температурасының және жауын-шашынның айлық жиынтығының қатары пайдаланылады.

Жер бетіндегі ауаның орташа айлық температурасының және жауын-шашынның айлық жиынтықтарының аномалиялары нормаға қатысты – ағымдағы климаттың аномалиясы дәрежесін мониторингілеу үшін базалық ретінде Дүниежүзілік метеорологиялық ұйым ұсынған 1991-2020 жыл кезеңіне есептелген орташа көпжылдық мәндерге қатысты анықталды. Ауа температурасының ауытқулары байқалған мәннің нормадан ауытқуы ретінде есептеледі. Жауын-шашын мөлшерінің ауытқулары норманың пайызында, яғни түскен жауын-шашын мөлшерінің норманың тиісті мәніне пайыздық қатынасы ретінде ұсынылады.

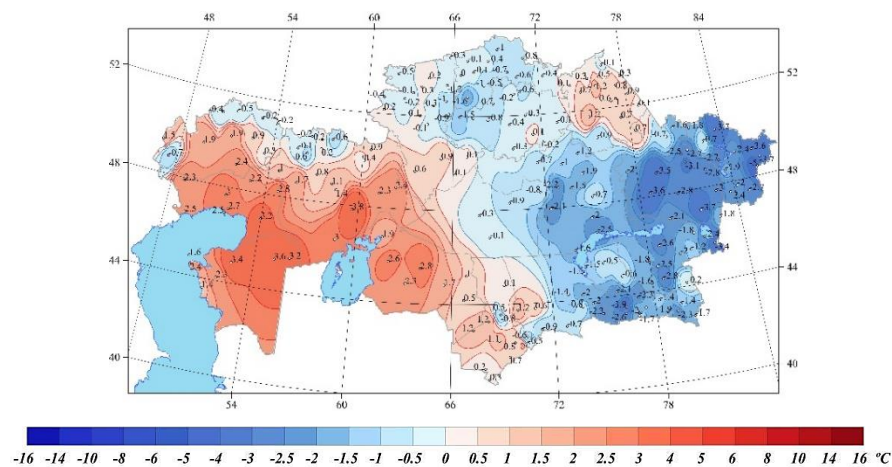
Климаттық экстремумдарды сипаттау үшін карталар келтіріледі, онда әрбір станция үшін 1941жылдан бастап ағымдағы жылға дейінгі кезеңде қаралатын айнымалы уақыт қатарындағы ағымдағы мәннен аспаудың эмпирикалық ықтималдығының ауқымы көрсетіледі (аспаудың эмпирикалық ықтималдығы – бұл ағымдағы мәннен кіші немесе оған тең уақытша қатар мәндерінің үлесі). Егер айнымалының ағымдағы мәнінен аспау ықтималдығы шекті диапазондарға түссе (0-5% немесе 95-100%), онда бұл мән 1941 жылдан бастап 5% жағдайдан көп емес болған. Егер ауа температурасының ағымдағы мәнінен аспау ықтималдығы 0-5% диапазонда болса, бұл осы жерде байқалған өте төмен температураны көрсетеді, егер 95-100% диапазонда болса, онда, керісінше, өте жоғары температура. Егер жауын – шашын мөлшерін қарастыратын болсақ, онда бірінші жағдайда бұл олардың өте аз мөлшерін, екіншісінде-жауын-шашынның тым көп мөлшерін көрсетеді.

Шығарылымға жауапты:

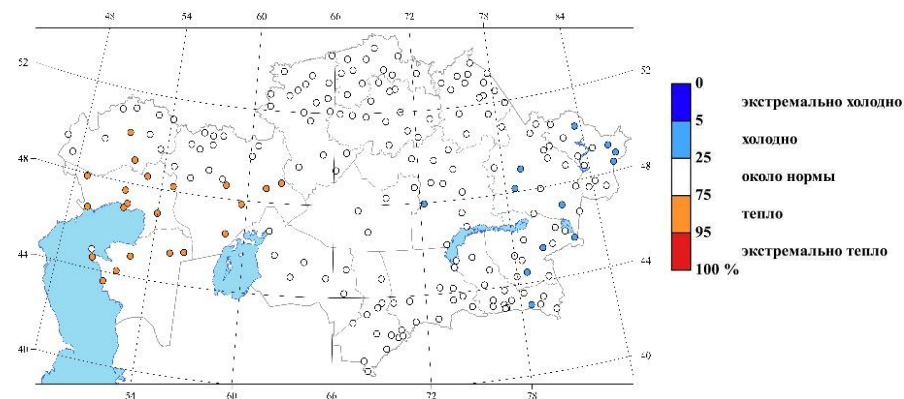
Г. Турумова, F3O K3B жетекші инженері

ОРТАША АЙЛЫҚ АУА ТЕМПЕРАТУРАСЫНЫҢ АНОМАЛИЯЛАРЫ

Ақпан айында ауа температурасының теріс ауытқуы Павлодар облысын қоспағанда, елдің шығыс, оңтүстік-шығыс және кейбір солтүстік бөліктерінде басым болды (1-сурет). 3 °С астам теріс ауытқулар ошақтары Шығыс-Қазақстан, Абай және Алматы облыстарының аумақтарын қамтыды. Осы аумақта орналасқан 12 метеостанцияның мәліметтері бойынша олардың температура мәндері «суық» градацияға еніп, асып кетпеу ықтималдығы 5-25 % құрады (2-сурет). Ең үлкен теріс аномалия Шығыс-Қазақстан облысының Теректі (-5,0 °С) метеостанциясында байқалды. Қазақстанның батыс, оңтүстік-батыс бөліктерінде оң ауытқулар байқалды. Температура нормадан жоғары, кей жерлерде 3 °С-тан астам, Ақтөбе, Атырау және Маңғыстау облыстарында байқалды. Көпшілігі оң ауытқулары бар мәндер батыс аймақтарда «жылу» градациясына еніп, асып кетпеу ықтималдығы 75-95 % құрады. Ең маңызды оң аномалия (+3,8 °С) Ақтөбе облысындағы Шалқар метеостанциясында байқалды.

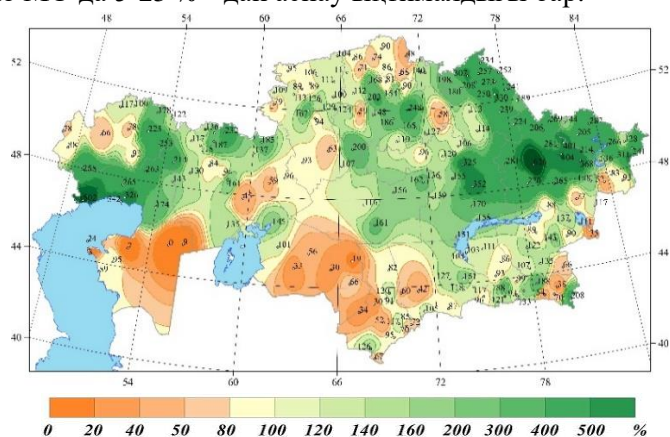
1 – сурет. 1991-2020 жылдардағы базалық кезеңге қатысты есептелген 2024 жылғы ақпандағы орташа айлық ауа температурасының (°С) ауытқуларының кеңістіктік таралуы

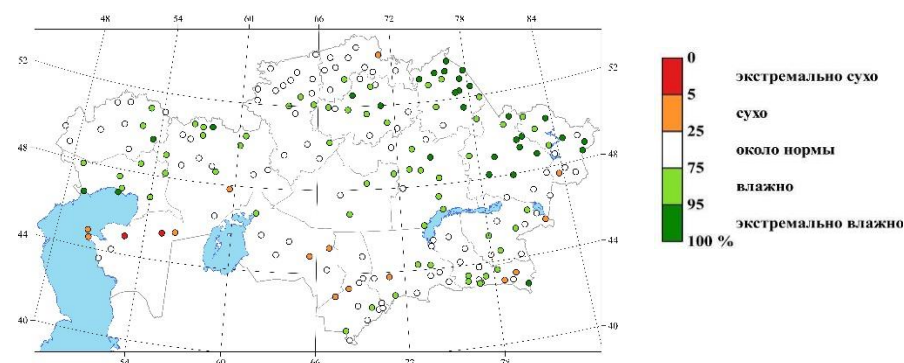
2 – сурет. 1941-2022 жылдардағы кезеңге сәйкес есептелген 2024 жылғы ақпандағы ауа температурасының аспау ықтималдығының кеңістіктік таралуы

АТМОСФЕРАЛЫҚ ЖАУЫН-ШАШЫННЫҢ АЙЛЫҚ МӨЛШЕРІ

Ақпан айында жауын-шашын мөлшері аумақта біркелкі болмады (3-сурет). Жауын-шашын нормадан едәуір жоғары (норманың 200 %-дан астамы) негізінен Батыс-Қазақстан, Атырау, Ақтөбе, Павлодар, Абай және Шығыс-Қазақстан облыстарында және жергілікті жерлерде Ақмола, Қостанай және Алматы облыстарында байқалып, «өте ылғалды» градацияға енді (4-сурет). Ең көп жауын-шашын Түркістан облысындағы Шымкент МС-да 105,4 мм түсті, бұл норманың 117 % құрады. Атырау, Павлодар, Абай және Алматы облыстарының 10 МС-да жауын-шашынның ең жоғары айлық мөлшерінің рекордтары орнатылды (1-кесте). Жауын-шашын тапшылығы (норманың 80 %-дан азы) елдің оңтүстік, оңтүстік-батыс өңірлерінде, сондай-ақ жергілікті жерлерде Батыс-Қазақстан, Ақтөбе, Қостанай, Солтүстік-Қазақстан және Ақмола облыстарында байқалды. Жауын-шашын нормадан едәуір төмен (норманың 10 % - дан азы) Маңғыстау облысында Бейнеу МС, Қызан МС байқалды және 0-5 % - дан аспау ықтималдығымен «өте құрғақ» градацияға енді, сондай-ақ Форт-Шевченко МС-да 5-25 % - дан аспау ықтималдығы бар.

3 – сурет. 2024 жылғы ақпандағы атмосфералық жауын-шашын мөлшерінің кеңістіктік таралуы (1991-2020 жж. кезеңге есептелген нормадан % бойынша)

4 – сурет. 2024 жылғы ақпандағы атмосфералық жауын-шашын мөлшерінің аспау ықтималдығының кеңістіктік таралуы. Ықтималдықтар 1941-2022 жылдар кезеңіне сәйкес есептелген

Кесте 1. 2024ж ақпан айында түскен жауын-шашын мөлшерінің рекордтық көрсеткіштері

№	Метеостанция	Область	Новый рекорд месячной суммы атмосферных осадков, мм	Прежний рекорд месячной суммы атмосферных осадков, мм
1	Ганюшкино	Атырау облысы	31.6	28.8 (1985)
2	Дмитриевка	Абай облысы	41.4	38.9 (1966)
3	Карауыл	Абай облысы	46.3	27.8 (1977)
4	Шалабай	Абай облысы	68.5	62.2 (1966)
5	Шарбакты	Павлодар облысы	29.2	27.4 (1966)
6	Коктобе	Павлодар облысы	33.4	28.3 (2020)
7	Красноармейка	Павлодар облысы	34.0	32.5 (1966)
8	Лозовая	Павлодар облысы	29.8	29.1 (2020)
9	Ертис	Павлодар облысы	35.3	30.5 (2007)
10	Нарынкол	Алматы облысы	26.0	25.1 (2019)